

STN-BLADET

INFORMASJONSBALD FOR
AVSLAGET FOR SIDET TRØNDERFE OG NORDLANDSFEE
NR 1. 1996 ÅRGANG 7

8041 SOLUNG Fødd: 18. okt. 1950 hos Arne Heggset i Surnadal på Nord-Møre.
Solung hadde 1. Premie, og ein indeks på 111. Far til 1 SOLBERG SKB 6164.
Les den fantastiske historia om korleis 25 bortgløymde sæddosar på ein svensk
oksestasjon kanskje har redda ei verdifull norsk okseline !

Årsmøteinkalling

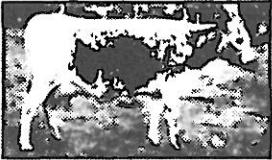
1 Solberg SKB 6164

Forslag til rasestandard
og avlsmål

Buskapen på Langen

Kor reinrasa er semin-
oksane våre ?

Svensk Fjällrasavel !

STN

Avslaget for sidet trønderfe og nordlandsfe

ISSN: 0804 - 1113

Godt Jubileumsår !

For den som mot formodning ikkje har fått det med seg enda: I år er avslaget for STN 50 år ! At jubilanten var dødsdømd av dei aller fleste for 30 år sidan, var i alle fall ein spådom som aldri vart verkelegheit. -Heldigvis. Alle vi som i dag driv med, og er glad i STN-kua kan vere takksame for det arbeidet dei har gjort, alle vrangpeisane og bakstrevarene som har halde liv i både kua og avslaget. Korleis gjekk det ikkje med for eksempel Vestlandsraudkolla ? Dei slo saman sitt avslag med NRF i 1968. Da fanst det mellom 50- og 70 000 Vestlandsraudkoller her i landet ! 10 år seinare var det kanskje 100 ! Skjebna til Vestlandsraudkolla er vel noko av det mest tragiske som har skjedd i norsk storfeavl. Betre gjekk det heller ikkje med dei andre gamle ferasane, bortsett frå Telemarksuka som heldigvis beheldt sitt eige avslag. No skal det nemnast at NRF har gjort ein ikkje ubetydeleg innsats for å bevare restane av dei gamle norske storferasane, men da hovudsakeleg som "museumsgjenstandar". Dei som i dag vil drive aktiv avl for eksempel med Vestlandsraudkolla har store problem med dette. Det er NRF som avgjer kva for oksar dei får ta inn, kor mange osv.

Avslaget for STN (og Landslaget for Telemarkfe) er i ein unik situasjon. Vi styrer vår eigen økonomi, vel sjølve ut seminoksar og står for avlsarbeidet. Dette er det vi skal feire i 1996, og ta vare på og utvikle i åra som kjem! Vi har imidlertid stor nytte av eit samarbeid med NRF, da vi leiger mange tenester av dei. Så som at vi betaler for å ha våre seminoksar på NRF sine stasjonar, og at NRF står for distribusjonen av sæden. Vi gjerne få skryte av NRF, for dette samarbeidet har ikkje minst dei seinare åra fungert veldig bra !

Da får det vere nok jubileum så lenge ! (Har du forresten skaffa deg Jubileumskalenderen ?)

STN-Bladet startar optimistisk på sin 7. årgang med å auke sidetalet enda eit hakk ! Likevel må vi, i mangel av annan plass, bruke denne sida også, for å få gjeve to viktige beskjedar før Årsmøtet:
Den som har forslag på aktuelle kandidatar til verv i styre og nemnder, kan gje desse til formannen i valnemnda: Kristina Jenssen, 2540 Tolga, Tlf: 62 49 42 08 før den 5. mars.

NB! NB! Dei som skal ta toget til Mosjøen, (natt-toget frå Trondheim den 21.) kan ta kontakt med Jostein Stige på telefon: 75 69 76 59, eller Atle Meås Tlf. 71 53 15 48, **innan den 29.februar**, så skal vi prøve å forhandle fram rabatt og felles plassering i toget for STN-folket !

Vi kan også fortelje at talet på 1. gongsinseminasjonar auka også i sesongen 94/95. Det landa på ca 3180. Det er ein auke på 6 % frå året før. Frå 1982, då det berre blei gjort 508 1.gongs-insemineringar med STN-sæd, har det faktisk auka med fantastiske 626% ! Det er vel og noko å feire i eit jubileumsår skulle vi meine !

Odd og Atle

Redaksjonskommitté:

Atle Meås, Rønningen, 6630 TINGVOLL
Odd Rossing, 7633 FROSTA

Tlf: 71 53 15 48
Tlf: 74 80 78 35

Abonnement: Kr 100,- pr år: Odd Rossing, 7633 FROSTA

Postgiro: 0824 0157803

ÅRSMØTE I AVLSLAGET FOR STN

Årets årsmøte i Avlslaget for STN vil bli holdt på Fru Haugans Hotel i Mosjøen 22. og 23. Mars.
Alle medlemmar og andre STN-interesserte er hjertelig velkomne til Årsmøte og medlemstreff.

NB! Vil du reise til Mosjøen med tog, sjå side 2 ! **NB!**

PROGRAM:

Fredag 22. mars	13.00 - 15.00	Årsmøte
	15.00 - 16.00	Pause med litt å bite i.
	16.00 - 18.00	Årsmøte
	19.00	Middag

Etter middagen og utover kvelden blir det som vanlig tid til sosialt samvær, kaffe, dans og frivillige underholdningsinnslag! Her er det bare å stille opp for den som måtte ønske !

Lørdag 23. mars	08.00	Frokost
	09.15	Buss fra hotellet
	09.30 - 12.30	Besøk på Vefsn Landbruksskole og Vefsn Museum.
	12.30	Lunsj
	13.30	Faglig program. Lysbilder mm.
	15.00	Slutt

Priser:

Pr person i dobbeltrom	290,-	Overnatting inkl. frokost.
Enkeltromstillegg	150,-	
Middag	150,-	
Lunsj lørdag	150,-	
Frokost fredag morgen	55,-	for den som kommer tidlig.

Bussturen på Lørdag inkl. besøk på Vefsn Museum kommer på kr 40,- pr person.

Påmelding til Årsmøtet skal skje direkte til:

Fru Haugans Hotel Tlf: 75 17 04 77 Innen 15. mars

Spørsmål kan stilles til Odd Rossing, 7633 Frosta

Telefon/ Faks: 74 80 78 35

1 Solberg 6164

Korleis tilfeldigheiter kan ha redda ei verdifull okseline

På framsida av dette bladet har vi biletet av ein i si tid svært berømt STN-okse, nemleg 8041 Solung. Liv Torill Eide skreiv i STN-Bladet nr 1 - 1992 ein artikkel om denne oksen. Solung var fødd 18.10.1950 hos Arne Heggset i Surnadal på Nord-Møre.

Oksen vart sold til Midtbygda feavlslag på Kvikne, og verka der i fleire år. Han vart seinare sett inn i semin. Solung fekk 1. Premie i 1954, og hadde ein indeks på 111. Mange søner etter Solung vart sett inn i Feavlslag rundt omkring, og mange arva faren sitt gode eksteriør. Sjå for eksempel bildet av 8610 Solar på ein annan plass i bladet.

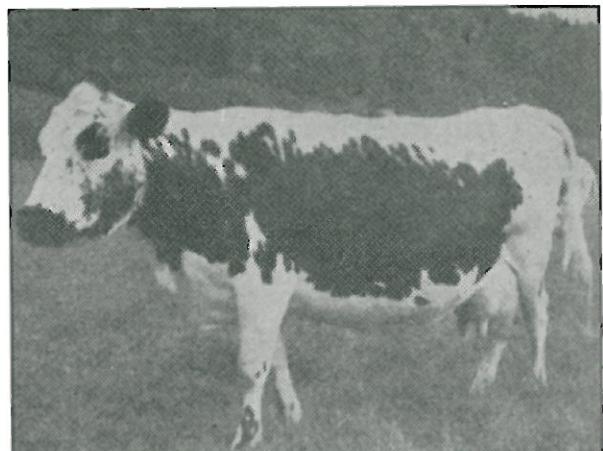
Dessverre forsvann Solung-blodet frå STN-avlen på 1960-talet då 8197 Jo Sing med sine mange søner fullstendig fekk dominere.

Far til Solung var 5321 Rosmann Surnadal. Rosmann var fødd 09.10.1944 hos Even T Herrem i Rennebu. Han hadde 2. Premie som individ og 2. Premie for avkom.

Når eg har lese i dei gamle stambøkene har eg ofte ønska at vi kunne haft søner av oksane frå denne tida til bruk i semin i dag. Og 8041 Solung

er ein av oksane eg ville plassert aller øvst på ei slik "ønskeliste". Men er blodet borte, så er det borte !

Eva 5903, mor til 8041 Solung. Ho hadde 1. Premie som individ og 1. Premie for avdrått. Beste 3 årsmedel var: 4849 - 5,3 - 255

Våren 1995 fekk eg ein telefon frå Robert Nilsson i Sverige. Vi snakkas ofte, diskuterer ku og avl, og utvekslar opplysningar om avstamminga til STN- og Fjällrasedyr.

Denne gongen ville Robert høre om eg visste noko om ein okse som heitte "Solberg". Eg måtte berre seie at det gjorde eg ikkje. (Robert er alltid ivrig når det er snakk om oksar og avl, men verka han ikkje ekstra opprømt i dag ?)

Han kunne da fortelje at oksen 1 Solberg SKB 6164 var fødd i 1959 hos Ingvald Solberg i Soknedal i Sør-Trøndelag og at han vart sold som ungokse til Norrlands Tjurcentral i Nyland i Sverige. Far til Solberg var 8041 Solung, og mora var ei 8067 Borgson-dotter som heitte Marikoll III.

Eg noterte opplysningane og tenkte at dette var jo ein okse som absolutt hadde historisk

interesse, og kanskje kunne han finnast langt bak i avstamminga til enkelte Fjällkyr i Sverige. Men Robert hadde meir på lager, bokstaveleg tala. Det hadde nemleg nyleg vore ein gjennomgang av Nordavels lager av langtidslagra sæd, og da hadde det mellom anna dukka opp 25 dosar av 1 Solberg.

Er det rart at Robert var ivrig, og at det tok litt tid før eg greidde å summe meg? Tenk noko så fantastisk! At desse dosane skulle dukke opp etter å ha vore "forsvunne" i 30 år! Her låg det altså ei moglegheit til å få lina etter 8041 Solung inn i aktiv avl att. Tanken var rett og slett svimlande!

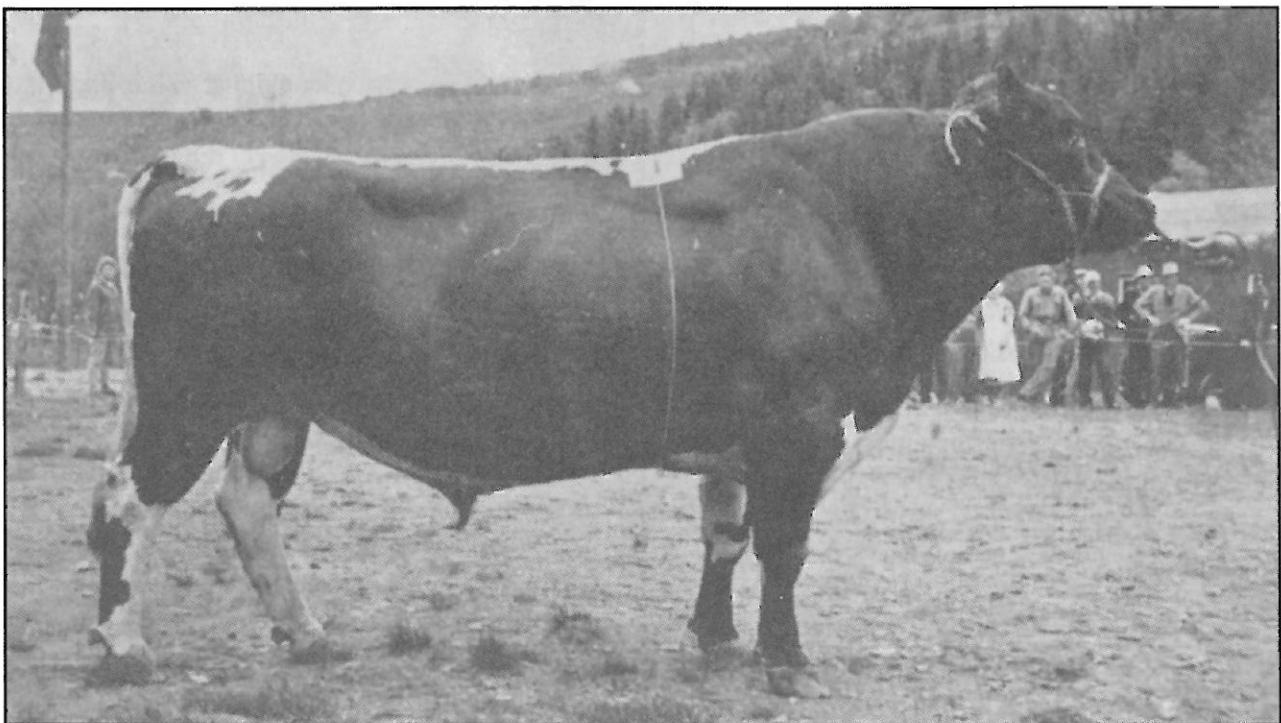
Eg sette meg straks ned for å sette opp stamtavla til 1 Solberg. Mora, Marikoll, var ikkje stambokført, men eg greidde å finne ho att i ein utstillingskatalog frå Soknedal i 1959. Vi har ikkje tal for meir enn dei fire første avdråttsåra til Marikoll. I gjennomsnitt for åra 1957 - 1960 mjølka ho: 4540 - 4,1 - 186.

Denne oksen som no dukka opp i Sverige har ei heilt unik avstamming. Vi har litt av morfaren, 8067 Borgson (morfar til 9004 Selo), men på farsida må vi heilt tilbake til 4603 Lubben Hårstad fødd i 1938 (farfar til 8201 Stasfinn) for å finne noko særleg slektskap med dagens STN-populasjon.

Same kveld ringde eg Amund W. og fortalte nyheita. Han skjøna straks kor unikt dette var, og det var nok bra at eg ba han setje seg før han fekk vita kva det gjald!

Etter at vi fekk roa oss litt ned, tok vi til å tenkje over følgande spørsmål. Kan vi greie å få kjøpe nokre av desse dosane? Greier vi å få importert dei hit til landet, og korleis skal vi best bruke dei for å nå målet om å få fram ein eller helst fleire søner etter Solberg til å sette inn i semin?

Eg skal her gje eit kort samandrag av kva som har skjedd så langt, og kor saka står pr. i dag.

8067 Borgson, fødd 13.02.1951 hos Halldor Rolvsjord på Oppdal, er morfar til 1 Solberg. Han hadde 2. Premie og 2. Avkomspremie. Han gav gode mjølkekyr, og hadde ein indeks på heile 121.

På møtet mellom SKB-Föreningen og avslaget for STN under SKB-Stämma i Lövånger i august vart det klart at SKB-Föreningen varmt stødde at vi skulle få kjøpe ein del av desse dosane. Dei meinte at det også for Fjällrasen sin del er særskilt interessant å prøve å få fram søner etter Solberg med mest mogleg norsk blod. Sæd av slike søner kan seinare eventuelt eksporterast til Sverige, om SKB-Föreningen, eller no Svensk Fjällrasavel skulle ønske det. Så langt gjekk alt greit.

Neste steg var å søke norske myndigheter om å få importere 6-8 av desse dosane. Vi tenkte at det burde vel kunne gå greit. Solberg var jo født her i landet og hadde jo stått på ein oksestasjon heile tida etter at han kom til Sverige. Og når veterinærmyndighetene godkjener import av Afrikansk kjøt, så burde dei vel også gje grønt lys til at vi kan få inn desse sæddosane?!

I Veterinæravdelinga i Landbruksdepartementet som no har saka til behandling, var dei også ikke så lite imponerte over det spesielle med denne oksen, som altså hadde dukka opp etter å ha vore gløymd i 30 år.

Etter ei tid fekk Avslaget brev fra veterinæravdelinga. Dei ville gjerne ha fleir opplysningar om kor oksen kom ifrå og korleis helsetilstanden var i buskapen oksen kom frå og i distriktet rundt. Det høyrest jo i første omgang nokså vilt ut at departementet vil vite om helsetilstanden i ein buskap i Soknedalen for snart 40 år sia, og det er jo sjølv sagt heilt umogleg å finne ut noko sikkert om dette i dag.

Spørsmålet har imidlertid ein bakgrunn. På 50-talet var infeksjons-sjukdomen vibriose, eller "smittsam omløping" ganske utbreidd. Seinare har seminoksane alltid vorte testa for vibriose,

eller campylobacter som det heiter no.

Fra Svensk Avel fekk vi vite at desse prøvane ikkje fanst av 1 Solberg. Gjennom kontakt med tidlegare sjefsveterinær Lars Drejare ved Nordavel fekk vi heldigvis ei stadfesting på at desse rutinemessig vart tekne av oksane på Norrlands Tjurcentral alt lenge før Solberg kom inn på stasjonen. Denne stadfestinga frå tidl. Sjefsveterinær Drejare vart sendt til veterinæravdelinga i landbruksdepartementet like over nyttår, og vi ventar no berre på svar.

Det tredje spørsmålet, om korleis vi skal bruke desse dosane, har Avslaget ikke riktig bestemt enda. Det mest sansynlege er at om vi får inn, -lat oss seie 8 dosar, så vil dei bli brukte til å skylle embryo på 3-4 kyr med heilt rein, og mest mogleg norsk avstamming. Dette vil forhåpentlegvis med tida resultere i kanskje like mange oksekalvar som vi kan sette inn i semin til vanleg bruk for alle som måtte ønske det. Dessverre har vi ikke greid å skaffe noko fotografi av 1 Solberg, men vi har i alle fall bilde av ein del nære slektingar med i dette bladet.

Til slutt vil eg berre minne om at vi har ikke fått denne sæden hit til landet enda, vi veit ikke eingong om dosane er brukbare lenger. Kanskje klarar vi heller ikke å få til vellukka embryoskyllingar. Det er mange hindringar att enda før vi kan puste letta ut og endeleg seie at blodlinna etter 8041 Solung er redda. Men vi har i alle fall ei moglegheit som vel ingen trudde at vi nokon gong skulle få.

I neste nr. av STN-Bladet vil vi sjølv sagt kome med forsetjinga av historia om korleis 25 nedfrosne sæddosar på ein svensk oksestasjon kanskje har redda ei av dei verdifullaste norske okselinene.

Rasestandard og Avlsmål for Sidet Trønderfe og Nordlandsfe

På dei neste sidene følger forslaget frå komiteen som i 1995 har hatt som oppgåve å utarbeide ein rasestandard og eit avlsmål for STN-rasen. Det vil no bli rikeleg høve for alle som ønsker, til å kome med reaksjonar og forslag til endringar i det som komiteen har skrive. Forslaget skal vedtakast av Årsmøtet i 1997.

Med i komiteen har vore:

Atle Meås, Tingvoll. Liv Torill Eide, Kvikne. Og Rolf Petter Tørres, Røros.

**Innspel og kommentarar til forslaget må vere komiteen i hende seinast 1. September 1996.
Adresse: Atle Meås, Rønningen, 6630 TINGVOLL. Tlf: 71 53 15 48**

I Rasestandard

Ein rasestandard er meint å vere ei beskriving av ein rase sine ytre eigenskapar så som bygnadsmessige særtrekk, farge osv. som kan skilje dyret frå dyr av andre rasar. Rasestandarden skal vere retningsgjevande ved døming av dyr på utstillingar, og ved utveljing av avlsdyr.

I vår tid blir våre mjølkekyr vurderte først og framst etter produsert mengde. Likevel er det etter Avlslaget for STN si meining viktig at vi tek omsyn til også dei estetiske kvalitetane til dyra våre. For den som skal gå i fjøset kvar dag året rundt **har** det betydning at dei dyra som står på båsen også er vakre og trivelege i tillegg til at dei produserer det vi krev av dei.

Innan kvar rase vil det alltid vere variasjon. I STN-rasen som er så liten, er det ikkje minst viktig at vi tek vare på denne variasjonen, og bevarar mangfaldet. Likevel vil det vere ein del trekk som dei fleste dyr innan STN-rasen har og bør ha felles.

Rasestandard for Sidet Trønderfe og Nordlandsfe

STN-rasen er i utgangspunktet eit typisk fjellfe. Tilpassa forholda i dal og fjellbygdene. Det må karakteriserast som eit mjølkeprega kombinasjonsfe.

STN-kua skal vere lita og lett. Levandevekta til vaksne kyr vil stort sett variere mellom 350 og 500 kilo. Grove og tungbygde dyr er ikkje ønskeleg. Dei bør ha middels muskelfylde. Her må ein ta omsyn til at høgmjølkande kyr ofte vil bli noko tynne og skarpe, medan sinkyr ofte er i godt hald.

STN-kua er kollut.

Dyra sin "gunnfarge" er kvit, med farga sider og dropler eller flekker på hode og bein. Fordelinga mellom farge og kvitt varierer sterkt fra dyr til dyr. Frå nesten heilt kvite, til heilt farga, med en kvit ål etter ryggen. Mulen, augelokka og øyrene vil alltid ha farge. Dei aller fleste dyra er svartsidete, men raudsidete er heller ikkje uvanleg. Gråsidete, brannsidete, botete og einsfarga dyr forekjem også, om enn meir sjeldan. Einsfarga eller botete dyr **kan** vere eit teikn på innblanding av annan rase, men treng ikkje nødvendigvis vere det.

Hovudet er vakkert og harmonisk med store, uttrykksfulle og livlige auge. Det er ønskeleg med eit middels langt og -breidt hovud, med brei mule. Eit langt og tungt hovud med såkalla "brakknase" dvs ein lang og krumma naserygg er ikkje tiltalande, tunge og halvt hengande øyre likeå.

Halsen skal vere fin, med jamn overgang til manken, som går jamnt over i ryggen og lenda. Ein grov og kraftig hals er uønska. Ryggen skal vere middels lang, med god breidd og muskelfylde. Ein legg i det heile stor vekt på ein god rygg, og ei rett overline. Særleg hos ungdyr og avlsoksar må ein vere streng med at ryggen skal vere rett. Hos eldre kyr vil ryggen gjerne bli slapp som følge av fleire drektigheiter, og skal derfor ikkje bedømmast like strengt.

Krysset bør vere breidt og langt. Krysset bør vere rett eller lett hellande. Eit sterkt hellande kryss er ein feil, og heng ofte saman med dårlig beinstilling. Rasen har ofte litt toppa kryss og høgt halefeste, og dette skal ikkje bedømmast for strengt. Halerota bør ikkje vere for grov, og halen bør vere lang og fin.

STN-kyr bør ha middels fyldige lår. Nokså mange dyr innan rasen har noko grunne og tynne lår, og ein bør heller ikkje her vere for streng.

Mange STN- kyr har lause bøger og ein skal difor ikkje vere for streng på dette hos eldre kyr. Regelrette "kommodebein" er derimot uønska, og hos kviger og avlsoksar skal bøgene ligge rimeleg godt inn til kroppen.

Beina skal vere sterke, middels fine og korekt stilte, med gode og sterke klauvar.

Brustet bør vere breidt og djupt. Ein stor feil er det dersom brystet liksom er innsnørt bak bøgene.

Buken bør vere fyldig og romstor, så den kan romme og bearbeide store mengder grovför. Av særleg betydning er det at buken er fyldig bakover, med god dybde i lysken.

Hårlaget skal vere fint, tett og glansfullt.

Bolleforma jur er den naturlege jurforma for STN-rasen. Juret bør vere mest mogleg symmetrisk, med sterke ligament. (festeband) Da beina på STN-rasen er forholdsvis korte, er det viktig at juret ikkje blir for siddt, men held seg godt oppe. Sett bakfrå ønskar ein at det skal vere eit vist skilje mellom høgre og venstre jurhalvdel. Ein rett botn på juret, tydet på at midtligamentet er svakt. Sett frå sida bør det vere ein jamn overgang mellom fram- og bakjur.

Spenane skal vere middels fine og middels lange. Ønska spenelengde vil vere frå ca 4 til 7 cm. Både for lange og for korte spenar vil vanskeleggjere mjølkinga. Spenane bør vere sylinderforma, utan utvida mjølkekammer og godt plasserte. Marispenar skal så lenge dei er små og utan kjertelutvikling ikkje tilleggast avgjerande vekt. Store marispenar med kjertel, mellomspenar og dobbeltspenar er i høgaste grad uønska. Når det gjeld spenelengda skal ein elles ta omsyn til alderen på kua. Spenane vil ofta bli noko lengre på eldre kyr.

Avdråttspremiering

Kua sin avdrått er berre delvis avhengig av arvelege forhold. Like viktig er det miljøet som kua står i og den føringa som den einskilde gardbrukaren nyttar. Storleiken til kua, kalvingstidspunkt og alder er andre ting som vil verke inn på avdråtten.

Avdråtten vil også i stor grad vere eit resultat av dei mål som brukaren har. Ein del brukarar ønskar å drive med låg kraftførprosent, ein annan brukar høy som einaste grovför osv. Alt dette vil verke til at kyr som i utgangspunktet har ganske like anlegg for avdrått vil ha høgst forskellig årsavdrått.

Dersom kyr skal dømast berre ut frå det antal kilo mjølk dei har gjeve vurdert ut i frå landsmedlet, vi ein etter avslaget for STN si meining få eit svært lite rettferdig bilet på den einskilde kua sin verkelege yteevne. Det er også eit mål for avslaget å auke feitt og proteinprosenten i mjølka, samt å auke haldbarheit til kyrne. I målet om auka haldbarheit får ein med faktorar som helse og fruktbarheit "på kjøpet". Dyr som er mykje sjuke eller lite fruktbare blir ikkje haldbare.

Ei premierung for avdrått må difor ta omsyn til fleire faktorar: Kua sin storlek, årsavdrått, buskapsmedel, tørstoffprosent (feitt + protein) og antal laktasjonsår.

Vi vil difor foreslå at avdråttspremieringa tek utgangspunkt i alle desse faktorane, og det kan for eksempel gjerast ganske enkelt gjennom eit poengsystem.

For eksempel slik:

Levandevekt 400 kilo = 0 poeng

Kua får så +1 poeng for kvar X kilo levandevekt under dette og -1 poeng for kvar X kilo over.

Tørstoffmengde (kilo feitt + protein) Buskapsmedel = 0 poeng

Kua får så eit antal poeng + eller - pr. X mengde ho ligg over / Under dette.

Alder/ haldbarheit

kua får X poeng pr laktasjon.

Dette vi gje ein samla poengsum som gjev eit meir rettvist bilet på kua sin avdrått, og vil favorisere små, haldbare kyr med høgt tørstoffinnhald i mjølka.

Som buskapsmiddel er sjølv sagt berre rekna med gjennomsnittleg årsavdrått til STN-kyr i buskapen. Avdråttspremieringa bør som før inndelast i fleire klassar. For eksempel kyr med eitt heilt avdråttsår, og eldre kyr.

II Avlsmål

Avl = forandring. Gjennom vårt utval av avlsdyr vil ein rase stadig vere i forandring og utvikling. Vi prøvar stadig å tilpasse husdyra våre til dei behova vi har. Avlsmåla vil imidlertid også endre seg over tid. Vi kan for eksempel nemne feittprosenten, som det var eit overordna mål å auke gjennom avlen tidlegare, men som det i moderne avl har vorte eit mål å minke.

STN er ein gamal rase som har røter langt tilbake i historia vår. Det organiserte avlsarbeidet vart imidlertid starta i 1893, og har altså ikkje gått i meir enn 100 år. Avlsmålet for rasen var den gongen å få ei ku som best mogleg kunne nyte dei lokale resurssane, så som fjell- og utmarksbeite. At kua var lett og energisk og god til å ta seg fram. Høg feittprosent i mjølka var eit mål, samt at kyrne skulle vere haldbare. "helst skulle en berre sette på til avl ku- og oksekalvar etter kyr som gjennom mange år har vist kva dei er gode for "

Levandevekta til STN kyrne har auka ein god del på desse 100 åra. Dette kom for ein stor del av betra oppdrett og føring. For 142 kyr stambokført i perioden 1956 til 1968 varierte brystmålet frå 157 til 190 cm. Medel for alle kyrne var 174 cm. Etter professor Samson Berges "tabell over levandevekt og slaktevekt for Norske storferasar" (Dølafe, telemarkfe og andre rasar av liknande type), ville dette tilsvare ei levandevekt frå 315 til 530 kilo. Middeltal for alle kyrne 419 kilo. Gjennomsnitsalderen til kyrne ved målinga varierte frå 4 til 15 år. Gjennomsnitt 8 år. Da det var dei beste kyrne som vart stambokførte, og dei gjerne var i godt hald ved utstillingane, kan ein i alle fall ikkje rekne med at STN-kyrne var **større** enn dette.

Frå ca 1970 og utover vart det til dels blanda inn ein del frieser i ein del av populasjonen, og seinare kom det inn noko vestfinsk blod, gjennom svenske SKB-dyr. Dette har gjort mykje gale for STN-rasen. Dyra har vorte større og meir variable både i utsjånad, bygnad og yting. Det vil vere eit overordna mål å få bukt med denne innblandinga, og forsøke å stabilisere rasen på eit lågast mogleg innblandingsnivå.

Det må også vere viktig å ta vare på alle blodlinene i rasen og spre den avlsmessige basen mest mogleg.

I vår tid har feittprosenten ingenting å seie i utvalet av avlsdyr. Dette meiner Avlslaget for STN er gale. Det bør på lang sikt vere viktig å få kyr som gjev eit høgt innhald av tørstoff og dermed næring i mjølka. Vatn kan vi betre skaffe på anna, og enklare vis. Det skal altså satsas både på protein- og feittprosenten i STN-avlen.

Avlsmål for Sidet Trønderfe og Nordlandsfe

Det er eit overordna mål å ta vare på STN-rasen som rein og ublonda rase i framtida, mest mogleg f. for innslag av andre rasar enn systerrasen Svensk Fjällras.

Det skal ikkje godkjennast oksemødre som har meir enn 12,5% innslag av framandt blod, og ingen seminoksar skal settast inn som har meir enn 6,25 % framandt blod. Som reinrasa STN blir rekna dyr som har maksimum 3,125 % framandt blod.

Sidet Trønderfe og Nordlandsfe skal vere eit overvegande mjølkeprega kombinasjonsfe, og det skal satsas på å få til den typen på dyra som det var på rasen si "storheitstid", dvs på 1950-talet :

Kua skal vere lett, sterkbygd og energisk, med ei levandevekt varierande omkring 400 kilo.

STN-Kua skal god evne til å utnytte lokale ressursar som (utmarks-) beite og grovfôr.

Det er eit mål å auka tørstoffinhaldet i mjølka, det vil seie auke både feitt og proteinprosenten.

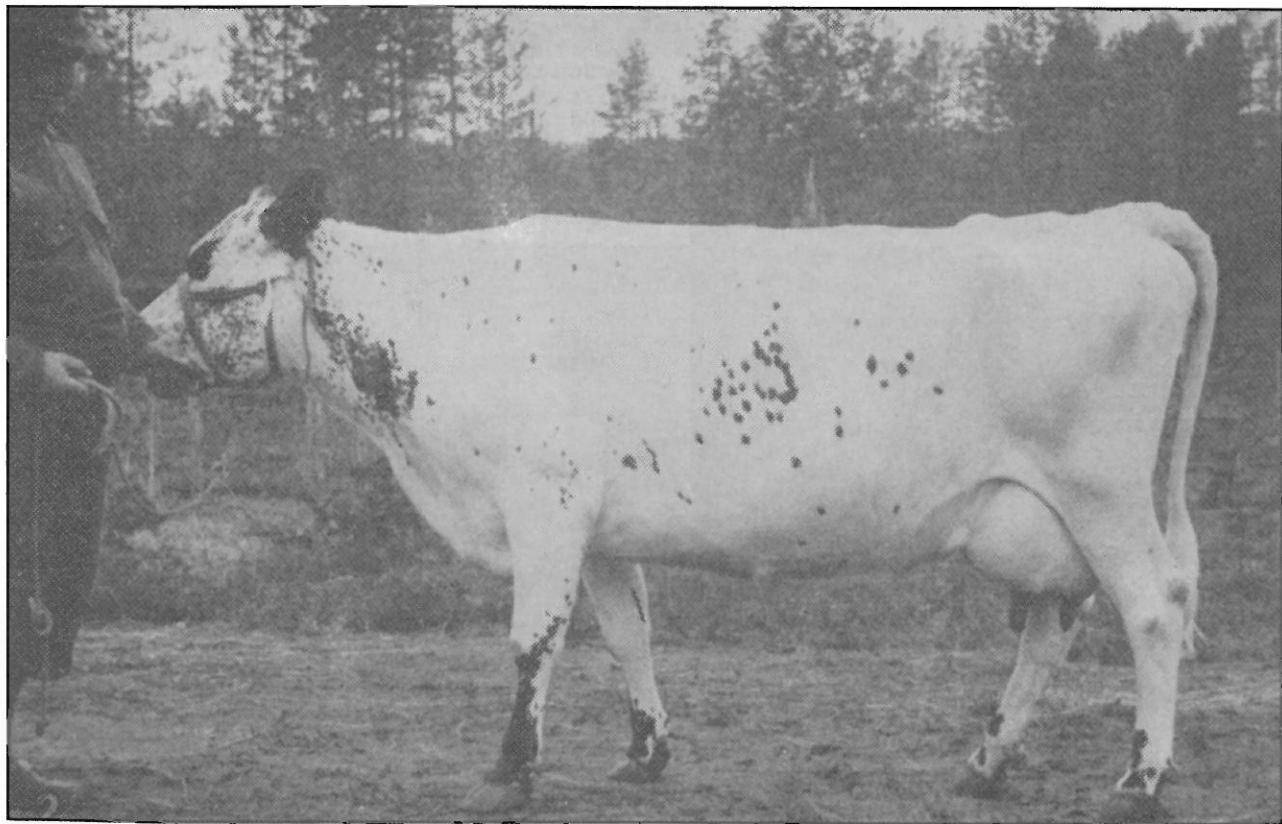
Det er eit mål å auke haldbarheita til kyrne. Inn i dette går god helse, god brunst og fruktbarheit.

Det skal satsas på å få dyr som har ei flat laktasjonskurve.

Det skal satsas på den bolleforma jurtypen, da dette er den jurforma rasen alltid har hatt.

Spenane skal vere middels lange. 4 - 7 cm. Rasen er i utgangspunktet ei typisk handmjølkarku, men ein del spenar har hatt tendens til å vere for lange for maskinmjølking. Det er viktig å gjera spenane skikka for maskinmjølking, samstundes med at dei ikkje blir for korte, slik at handmjølking blir umogleg. For korte spenar vil også vanskeleggjere maskinmjølking, og gje for dårlig stimulering av spenane.

Den svartsidete fargen er eit godt rasemerke, og skal takast vare på. Raudsidet, gråsidet og brannsidet blir også godteke. Botet og einlett er i utgangspunktet uønska, men kan godtakast for genetisk særleg interessante dyr. Det er framleis eit krav at avsoksar skal ha kvit ål, utan i særlege tilfelle. For eksempel ved genetisk særleg interessante dyr.

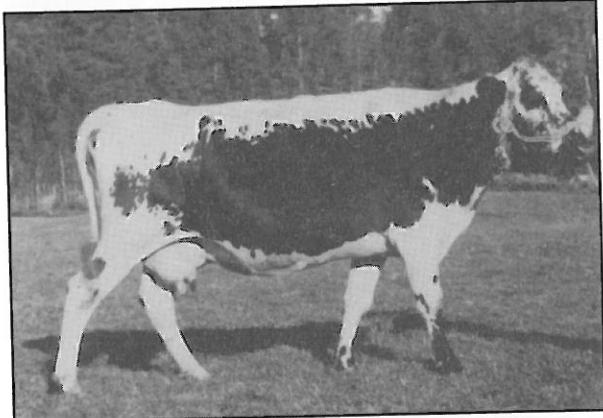

"Den ideelle STN-kua?" Drople 8357 hos Helga og Nils Varli i Trysil var fødd 28.01.1951
Ho hadde ein middelavdrått gjennom 14 år på 5042 - 4,2 - 237. Sønene til Drople, 8993 Sving Varli
og 8998 Koss Varli, er representert i avstamminga til mange av dagens STN-dyr.

Buskapen på Langen.

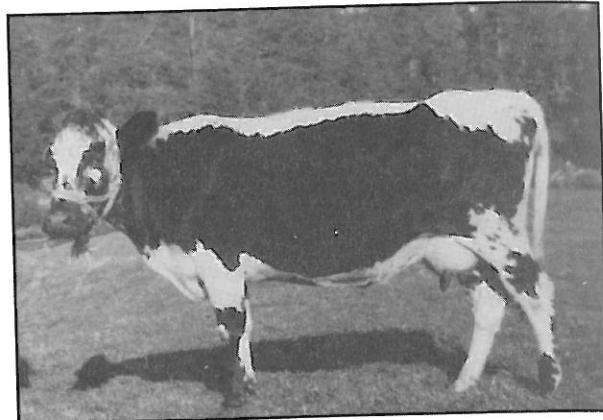
Av Gunnar Haugo i Rauland har STN-Bladet fått tilsendt ein artikkel frå "Buskap og avdrått" nr 1 - 1956. Det er ein artikkel i ein serie som vart kalla "Avlsbuskapane våre" som var ein slags gardsbesøk på gardar med buskapar som var sentrale i avlen innan dei forskjellige storferasane. Med utgangspunkt i denne, vil vi i staden for eit gardsbesøk denne gongen skrive litt om buskapen på Langen i Hådalen. Ein buskapen som faktisk har vore aktivt med i STN-avlen i over 60 år!

Garden Langen ligg ved nordenden av Femunden, vel 3 mil aust for Røros og i ei høgd av 670 m.o.h. Buskapen kom med i fjøskontrollen i 1930, og alt eit par år etter var ei av kyrne oppe i over 4000 kilo mjølk. Denne kua, Livros 1265, vart den viktigaste stammora i den berømte Langen-buskapen.

1 Livros 1265 2. Pr Fødd: juli 1925.
1934: 4041 - 4,2 - 171 Mor til 5 Vårfru 4960.

Edvard Langen, som bygde opp denne gode buskapen, var ein av dei mest kjende STN-bøndene da rasen hadde si storheitstid. Han var i mange år storfedommar, og sat også i styret i avlslaget.

5 Vårfru 4960 2. Pr Fødd: 25.03.1933.
Mor til: 11 Dokke 5225 (2. Pr.) 16 Annaros
5658 (1. Pr.) og 21 Penkoll 5661 (1. Pr.)

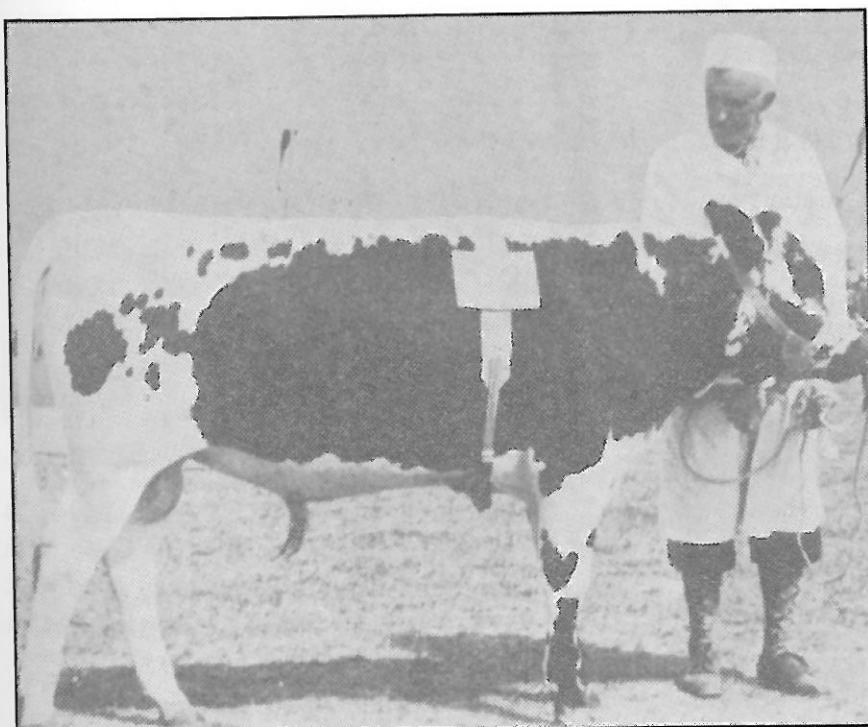
Edvard Langen la stor vekt på å nytte gode oksar til kyrne sine. Men det er langt gardimellom oppe i fjellheimen, og i et tid da det ikkje berre var å ringe til inseminør var ikkje dette alltid like enkelt. Det var bortimot 2 mil til nærmeste feavlslagsokse! Likevel hendte det at Langen drog forbi denne oksen og heilt inn til Røros med kyrne, fordi det stod ein okse der som han meinte var betre.

Buskapen var på mellom 7 og 9 årskyr. På Langen som dei fleste plassar elles i området vart det om vinteren mellom anna føra med kvitmose (lav). I 1966 var avdråtten for 7 årskyr: 4783 kilo mjølk med 4,5% feitt. Fôringa var det året: 25% høy, 6% surför, 15% mose, 18% beite og 38% kraftfôr.

Fra 1934 til 1965 vart det levert 40 avlsoksar fra denne buskapen til feavlslag rundt omkring i heile raseområdet. Fra Finnmark i nord til Trysil i sør og til Halsa i vest. Det vart også levert ein okse til eit feavlslag i Sverige i 1950.

frå fjøset på Langen ein vinterdag sist på 1950-talet. Nærast fotografen: 30 Deilig 8822.
Som nr 3 frå v. Står 28 Arna 8417, mor til 6810 Solar. (sjå nedanfor)

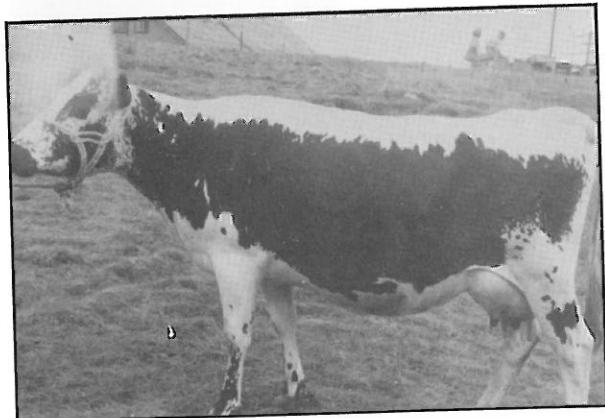

8610 Solar 2. Pr.
Fødd: 22.01.1958
Far: 8041 Solung
Mor: 28 Arna 8417
Solar er halvbror til
I Solberg 6164.

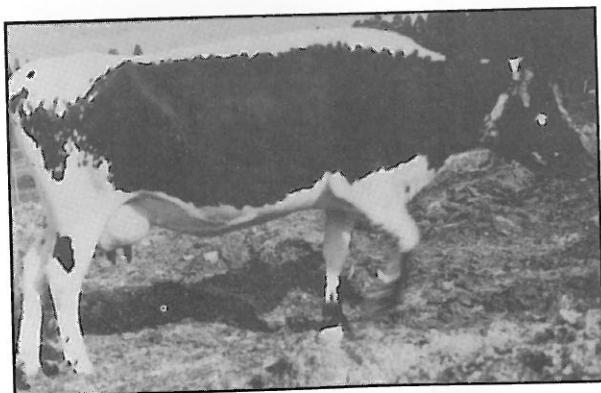
→

11 Dokke 5225 2. Pr. Fødd: 17.03.1938
Far: 1600 Krøsus Mor: 5 Vårfru 4960
11 Dokke er mormor til 8985 Jo Langen

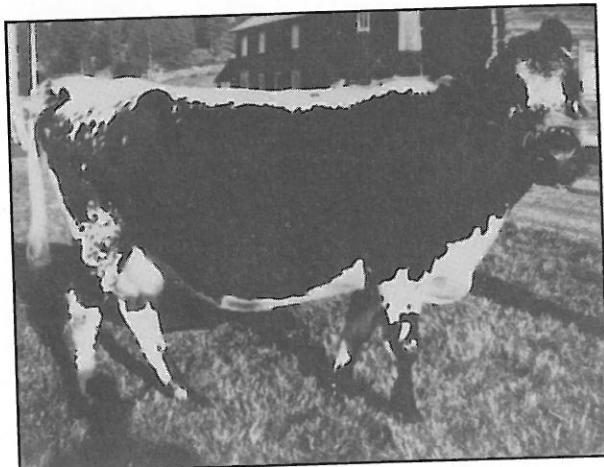
→

21 Penkoll 5661 Fødd: 22.04.1945
1. Pr fleire gonger m.a på Ekeberg i 1959
Far: 1600 Krøsus Mor: 5 Vårfru 4960.
Beste 3 årsmiddel: 4776 - 4,5 - 212
Mor til 29 Perla 8823 og 35 Pinse.
35 Pinse er mmm til 84 Morban.

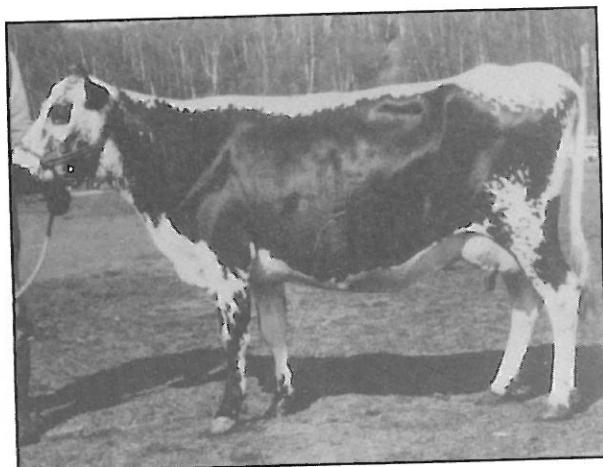
←

4 Litago 1778 Fødd: mai 1927
er den andre av stammødrene til Langen-
buskapen. Farmor til 5 Vårfru 4960 og
16 Annaros 5658.

←

16 Annaros 5658 1. Pr Fødd: 10.04.1941
Far: 4606 August under 4 Litago 1778.
Mor: 5 Vårfru 4960.
Beste 3 årsmiddel: 4404 - 5,3 - 235
Mor til: 28 Arna, 32 Adelin og 33 Alperos.

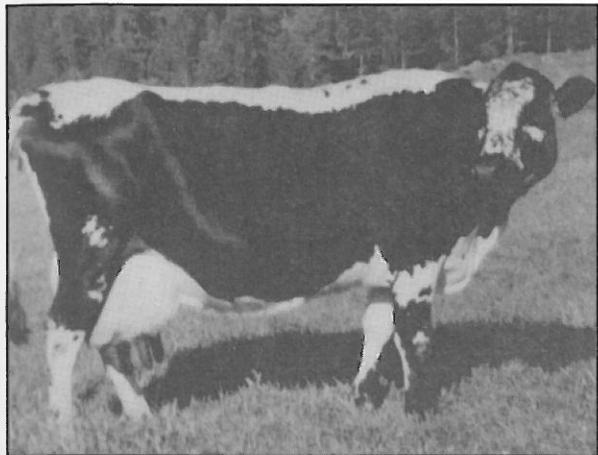

←

29 Perla 8823 Fødd: 25.11.1951
1. Pr fleire gonger m.a på Ekeberg i 1959
Far: 5373 Geirmunn Mor: 21 Penkoll 5661
Beste 3 årsmiddel: 4635 - 4,7 - 217
29 Perla er stammor til 9019 Femund.

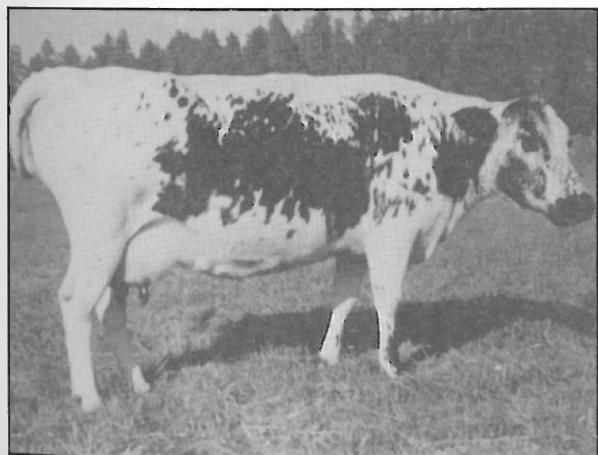
→

5373 Geirmunn Fødd: 20.10.1945
Hos: Ivar Syrstad i Meldal. 2. + 2. Pr.
Verka som avlsokse i Hådalen feavlslag.
Far: 5292 Geir Lønset Mor: Springros 5880
Far til: 28 Arna, 29 Perla og 30 Deilig.

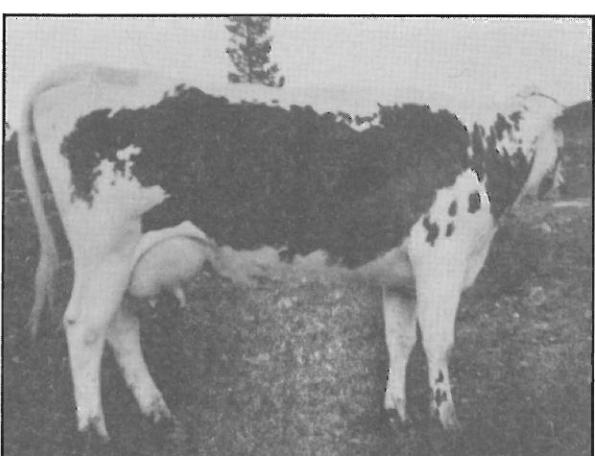
→

32 Adelin 10038 2. Pr. Fødd: 17.12.1954
Far: 8079 Gneisung Mor: 16 Annaros 5658
Beste 3 årsmedel: 3921 - 4,8 - 189.
Mormor til 9007 Lano

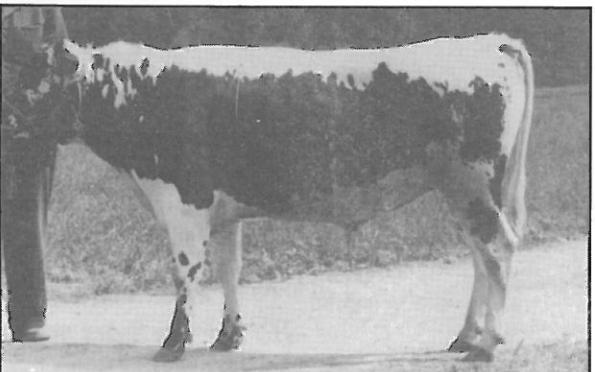
→

8256 Atle 2. Pr. Fødd: 28.08.1952
Far: 8012 Dyre Mor: 16 Annaros 5658
Seld til Avlslaget for STN.
Ein av dei over 40 avlsoksanane frå Langen.

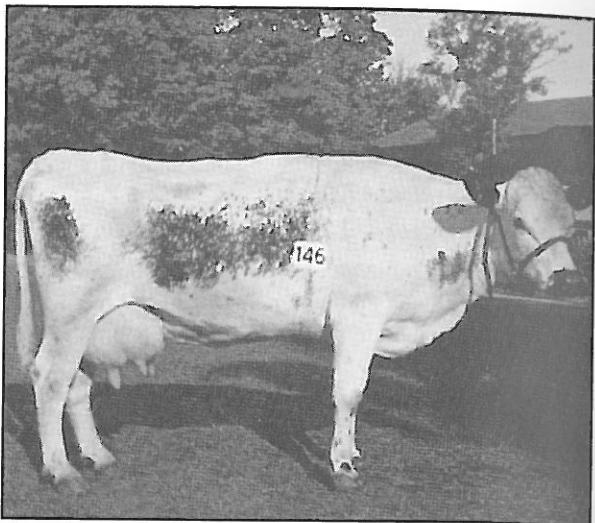
←

30 Deilig 8822 1. Pr. Fødd: 27.01.1952
Far: 5373 Geirmunn Mor: 11 Dokke 5225
11 års middelavdrått: 5589 - 4,2 - 235
Beste år, 1963: 7483 - 4,1 - 310
Mor til 8985 Jo Langen

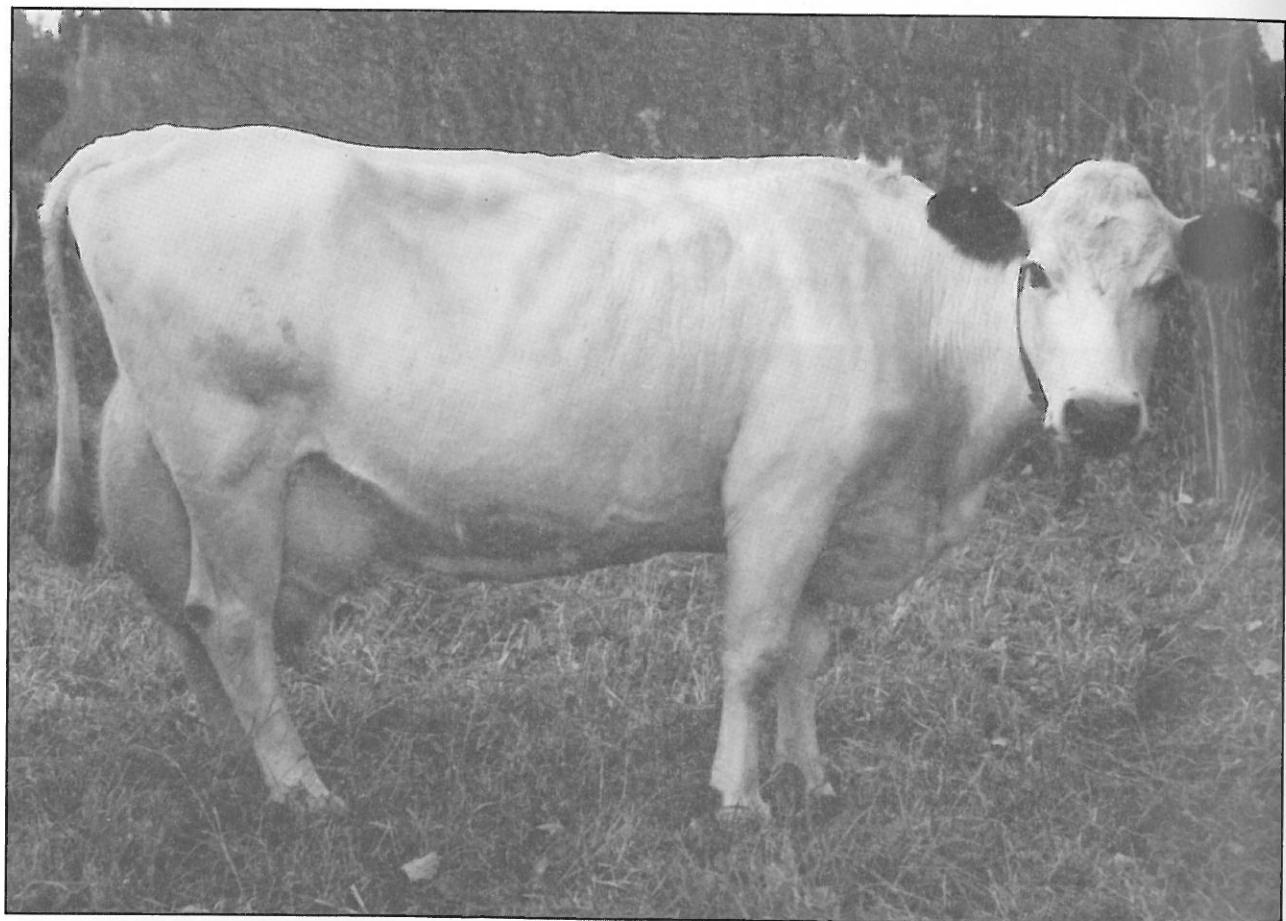

Etter 1970 har det vorte teke inn 3 oksar frå buskapen på Langen til semin. 9007 Lano, 9019 Femund og 9024 Langen.

Først på 1970-talet tok ein også på Langen til å kjøpe inn NRF-kviger, og det gjekk tilbake med STN-kyrne. Odd Langen beheldt likevel nokre kyr av gamalstammen heilt til midt på 80-talet. Heldigvis er ikkje denne kustammen borte likevel. Elisabeth og Amund Wormstrand kjøpte ein kukalv av Odd Langen i 1985. Denne kua, 15 Løkkros, har ført den gamle kuslektta frå Langen vidare, og har sjølv vorte mor til 2 oksar som er innkjøpte til semin.

*84 Morban fødd: 23.12.1976 far: 9006 Nero
middelavdrått 6 år: 5497 - 3,9 - 214
mor til 9024 Langen. Mormor til 15 Løkkros.*

*15 Løkkros Fødd: oktober 1984 Far: 9030 Bill Morfar: 9006 Nero
Løkkros er etterkommar etter 1 Livros 1265 i 9. generasjon !
Ho har ein 8 års middelavdrått på: 5850 - 4,5 - 3,6
Den første av to innkjøpte søner etter Løkkros kjem ut på semin til hausten.*

Innblanding av andre rasar i seminoksane våre

Ein del av STN-seminoksane dei siste 20 åra har hatt større eller mindre grad av innblanding av framandt blod. Dette er noko Avslaget på det sterkeste beklagar, og vi er no inne i ein prosess med å reinske ut denne innblandinga. For å få eit godt bilde på innblandinga i dei forskjellige oksane, og dermed kunne gjere noko med dette problemet, vart det i løpet av 1995 sett opp fullstendige stamtavler så langt tilbake som mogleg for alle dei oksane som har vore nytta i semin frå nr 9004 og utover.

Dette arbeidet har vore nødvendig, men resultata har ikkje alltid vore like hyggelege. Det har også ført til at ein del oksar har vorte vraka, i tillegg til dei vi har vraka tidlegare. No når dette arbeidet endeleg er gjort, har vi ein god reiskap i det vidare arbeidet med STN-avlen.

Det inneber imidlertid at også alle STN-brukarar må passe på å ha stamtavler på sine STN-dyr. Dyr med ukjent avstamming vil ikkje kunne brukast som oksemødre. Avslaget for STN vil vere behjelpelege med å få laga stamtavler til dei som ønskar det.

I arbeidet med å finne tak i avstamminga til seminoksane har det vorte gått gjennom utallige gardsstambøker og utstillingskatalogar. Ein ting som er veldig påfallande er at det som oftast er lettare å finna tak i opplysningane di lenger bakover ein kjem. Alt var mykje betre registrert **før dataalderen!** Dei yngste seminoksane har faktisk vore dei verste å kartleggje. Eit større livdrysal no enn før er også medverkande til at det er svært **viktig** at alle held greie på avstamminga til sine eigne dyr. Det er faktisk heilt avgjerande for STN-rasen sin eksistens. Vår oppfordring er difor: Før eigne notatar om avstamminga til dyra dine. Ikkje stol på at

husdyrkontrollen har alt i sine arkiv.

Vi minner om at Avslaget reknar eit dyr for å vere **reinrasa STN**, når innblandinga av andre rasar er 3,125% eller mindre. Avstamminga er eit viktig kriterium ved innsetjing av nye oksar i semin, og det vil i framtida **ikkje** bli sett inn i semin oksar som har meir enn 6,25 % framandt blod. "Ubehagelege overraskingar" som den lista som følger på dei neste 3 sidene, vil det derfor aldri meir bli !

I lista har vi gjeve kvar seminokse ei line, og vi har så sett opp kor stor % det er av dei forskjellige rasane i kvar okse. I den første kolonna (% STN) står "reinheitsgraden" til kvar okse. Inn i denne går både rein STN og rein svensk Fjällras.

Alle sæddosar av oksar med meir enn 6,25% innblanding er no kasta, men ein del kan framleis finnast i sæddunkane til inseminørar/ veterinærar rundt omkring. Det vil derfor vere fint om brukarane gjev beskjed om at desse oksane er vraka når dei får tilbod om ein slik okse til inseminering. Vist ikkje kan dosane lett bli liggande fleire år i inseminøren sin dunk, og gjere det vanskeleg å få han til å ta inn nye oksar. (så lenge han har ein eller fleire STN-oksar som ikkje blir oppbrukte.)

Spørsmål eller kommentarar til lista, eller om stamtavler til STN-dyr kan de stille til:

**Atle Meås, 6630 Tingvoll
Telefon: 71 53 15 48 (kveld)**

Innblanding av framandt blod i seminoksar av STN

Nr	Namn	% STN	% SLB	% NRF	% VFB	% Jers.	*
9004	Selo	100					L
9005	Mono	100					L
9006	Nero	100					L
9007	Lano	100					L
9008	Koro	100					L
9009	Sevat	100					L
9010	Øst Tor	100					L
9012	Josu	100					L
9013	Eri Nero	100					L
9014	Sem	50	50				--
9015	Stas	50	50				--
9016	Prins	50	50				--
9017	Ikaros	98,4		1,6			L
9018	Sæther	100					L
9019	Femund	93,75	6,25				L
9020	Jowi	100					L
9021	Hårstad	87,5			12,5		--
9022	Wickstrøm	100					L
9024	Langen	100					L
9025	Ra	74,2	25	0,8			--
9026	Lasso	50				50	--
9027	Prim	62,5	37,5				--
9028	Basker	100					--
9029	Han	50			50		--
9030	Bill	100					--
9031	Baldrian	87,5		12,5			--
9032	Moen	96,88		3,12			
9034	Siljar	98,4		1,6			
9035	Korssjøen	68,7	31,3				--

Nr	Namn	% STN	% SLB	% NRF	% VFB	% Jers.	*
9036	Sebu	100					
9038	Ruud	100					
9039	Ramik	97,4	1,6	1,0			
9040	Ricko	100					--
9041	Biljett	87,5	12,5				--
9042	Elven	87,5	12,5				--
9043	Harsjøen	100					
9044	Havdal	99,2		0,8			
9045	Vindøl	93,75	6,25				
9047	Jonasgården	85,9		20,4			--
9048	Ingo	83,58	12,5	0,8	3,12		--
9049	Maro	100					L
9050	Engan	85,9		14,1			--
9051	Austistua	79,69	12,5	7,81			--
9052	Bjarte	95,11	3,12	1,76			
9053	Rønningen	90,63	6,25		3,12		--
9054	Bazar	95,32	4,68				
9055	Hopp	98,44				1,56	--
9056	Peik	87,5	12,5				--
9057	Arik	87,5			12,5		--
9058	Havdal	98,4		1,6			
9059	Jonasgården	87,5		18,8			--
9060	Bjøkne	93,75	6,25				
9061	Moen	97,14	0,8	2,06			
9062	Myran	100					
9063	Elven	100					
9064	Moen	79,95	19,55	0,5			--
9065	Lijo	100					
9066	Miro	99,2		0,8			
9068	Snäpp	96,88			3,12		--

Nr	Namn	% STN	% SLB	% NRF	% VFB	% Jers.	*
9069	Dilton	86,72			12,5	0,78	--
9070	Sæther	94,44	1,56	0,88	3,12		
9071	Åsheim	89,05	10,95				--
9073	Miramis	99,2		0,8			
9074	Mogutt	88,28	8,6	3,12			--
9080	Solmann	95,57	3,93	0,5			
9082	Tolgen	99,02		0,98			?
9085	Gjersvold	95,32	1,56	3,12			?
9087	Harg	100					--
9088	Rimbo	100					--
9092	Nepås	95,71	3,125	0,39	0,78		
9094	Namdølen	94,53	4,69			0,78	
9095	Knupp	95,31	4,69				
9098	Luring	100					
9103	Lille Konge	92,95		0,8	6,25		
9104	Korsar	93,75	6,25				
9106	Snaps	90,63	1,56		7,81		--
9108	Djupvik	94,43	4,69	0,88			
9110	Hårstad	95,11	3,12	1,76			
9111	Høglo	99,6		0,4			
9114	Morugg	94,53	5,47				
9115	Magne	92,18	1,56		6,25		
9119	Småsjøkongen	96,8		3,2			?

Tegnforklaring:

SLB = Frieser   VFB = Vest-finsk Boskap   Jers. = Jersey

L = På langtidslagring. Sperra for vanleg bruk. Kan tildelast aktuelle oksemødre etter søknad.

-- = Ingen sæddosar på lager. Anten oksar som er vraka pga for høg innblanding av framandt blod, eller importerte sæddosar som er oppbrukte.

? = Kartlegginga av avstamminga er ikkje ferdig. Det kan dukke opp meir framandt blod i desse.

OKSEKALVER TIL SEMIN

Selv om tallet på dyr 1. gangsinseminert med STN-sæd fortsetter å øke, så har ikke det resultert i at Avslaget har fått flere tilbud om oksekalver til semin. Vi vil derfor oppfordre alle om å sende inn tilbud på aktuelle oksekalver. En slik kalv må imidlertid innfri visse "inngangskrav" før den kan bli vurdert som aktuell til semin. Vi gjengir derfor her de kravene som gjelder pr. i dag:

- * Kalven kan maksimum 6,25% innslag av fremmed blod, dvs innblanding av andre raser enn STN og Svensk Fjällras. Avslaget er behjelplig med å kontrollere avstamming og regne ut eventuell innblandings-%.
- * Moras avdrått skal ikke ligge vesentlig under buskapsmiddelet. For STN-kyr i blandede besetninger, er det middelavdråtten til STN-kyrne alene som blir lagt til grunn.
- * Oksekalv etter kvige kan kjøpes inn etter vurdering i hvert enkelt tilfelle.
- * Det kan kjøpes inn maksimum 2 kalver etter samme ku.
- * Kalven skal helst ha seminokse som far. Gardsokse kan aksepteres, dersom denne tilfredsstiller de krav som gjelder for innkjøp av seminokser. (NB stambokføring !)
- * Kalven skal minst ha kvit stripe (ål) etter ryggen. Svart farge prioriteres framfor raud.
- * Kalver intill 2 måneder avregnes etter NRF sine takster, med erstatning for föringssdögn ut over 2 mnd.
- * Kalven kan ikke være mer enn 6 måneder når den blir satt inn på testingsstasjon. Avslaget må derfor få tilbuet i god tid før kalven når denne alderen.
- * Besetningen som kalven kommer fra skal i utgangspunktet være fri for BVD-restriksjoner.

Avslaget minner også om ordningen med at gode kyr kan tildeles sæd av de gamle langtidslagrede seminoksene våre. Oksene 9004 t.o.m 9024 er forbeholdt brukt til aktuelle oksemødre. Har du ei vel fungerende ku med god avdrått, kan du ta kontakt med avslaget for mer informasjon om ordningen. Avslaget kan om ønskelig anbefale hvilken okse som bør brukes også til andre aktuelle oksemødre.

Tilbud på oksekalver sendes: Avslaget for STN, v/ Amund Wormstrand, 2263 Brandval

Spørsmål om kravene til oksekalver, avstamming, innblandings-% eller ordningen med tildeling av langtidslagra sæd til aktuelle oksemødre kan stilles til:

Amund Wormstrand, 2263 Brandval Telefon: 62 82 51 30

eller Atle Meås, 6630 Tingvoll Telefon: 71 53 15 48

NYTT FRA STYRET

Her følger litt informasjon om noen av sakene som var opp til behandling på siste styremøte. Dette er ikke utdrag fra møteprotokollen, men et kort sammendrag av de forskjellige sakene.

Styremøte ble holdt på Oppdal Hotell fredag den 19. Januar kl. 11.00.

Til stede var Grethe Hopstad, Leif Gjessing, Amund Wormstrand, Grete Løvaas og Jostein Stige. Atle Meås var innkalt til sak I, II og IV.

I

Atle Meås la fram forslaget til rasestandard og avlsmål som "Rasestandardkomiteen" har laget. Det ble en del diskusjoner både om detaljer og hovedtrekk i forslaget. Det ble vedtatt å sette forslaget, med små endringer, inn i STN-Bladet. Forslaget vil bli grundig behandlet i et eget styremøte til høsten. Styret håper at avslagets medlemmer engasjerer seg i debatten, og kommer med reaksjoner og innspill til komiteen.

II

Det har kommet inn et forslag fra redaksjonskomiteen om å slå sammen medlemskontingenent til avslaget med abonnementet til STN-Bladet. Slik det er nå, blir medlemskontingent trukket automatisk ved første inseminering med STN-sæd hvert år, mens bladpengene må betales separat. Dersom vi slår sammen medlemsskapet med bladpengene, og trekker hele summen ved første inseminering ville vi oppnå følgende:

-STN-Bladet ville komme automatisk til alle som har brukt STN-sæd, uten at disse behøvde huske på å betale dette separat.

-Det vil kunne øke inntektene til avslaget betraktelig, da abonnement på STN-Bladet blir "obligatorisk" for alle som bruker STN-sæd. Bladet ville da gitt laget et betydelig overskudd,

i stedet for et lite underskudd, slik det er nå. Det ville øke inntektene til Avslaget **uten** å øke abonnementsprisen for den enkelte.

-Det ville forenkle arbeidet med utsending av Bladet, oversikt over abonnenter og regnskapsføring.

Styret støtter forslaget, og legger det fram for Årsmøtet, som tar den endelige beslutning.

III

Fra Landslaget for Telemarkfe har styret fått en henvendelse om samarbeid med import av dyr til høsten. Avslaget for STN skal da importere et antall oksekalver av Fjällras til å sette inn i semin. Landslaget for Telemarkfe ønsker å importere et begrenset antal Telemarkfe-kalver fra Karl Gustav Hedling.

Styret vil gjerne samarbeide med Landslaget om importen, da det ville være både praktisk og økonomisk gunstig for begge parter. Forutsetningene er imidlertid at kalvene blir født i samme tidsrom som Fjällraskalvene, og at vi klarer å skaffe nok karantenepllass til kalvene etter at de har kommet hit til landet.

IV

Det ble behandlet 4 tilbud om oksekalver til semin. Da møtet var på Oppdal denne gangen, ble de to første besettingene besøkt.

1. Okse fra Gerd Inger Flå, Ulsberg.
Tilbuddet avvist pga for lav ytelse og protein% på oksemora.

2. Okse fra Martin Brattbakk, Oppdal
Oksekalven innkjøpt. Kalven har denne avstamminga: 9098 - 9054 - 9024 - 9006 - 9015
Mora har brukbar ytelse. Noe trekk på jur.
Kalven er 2,7% Frieser, ellers rein avstamming.

3. Okse fra Norges Landbrukshøgskole, Ås.
Tilbuddet avvist pga mangelfulle opplysninger om avstamminga på morsida.

4. Okse fra Jostein Stige, Fauske
Tilbudet avvist pga for dårlig jur på oksemora.

V

Det har blitt dannet en egen Fjällrasforening i Sverige, Svensk Fjällrasavel. Styret gjorde vedtak om å melde styremedlemmene kollektivt inn i den nye foreningen.

Leif Gjessing og Atle Meås reiser som Avlslagets representanter til Svensk Fjällrasavels første Årsmøte i Furudal i Dalarna 9. - 10. Mars.

VI

Sekretæren orienterte om "Solberg-saken". Avlslaget venter nå på svar fra departementet, om vi får importere 8 doser av denne gamle norske STN-oksen som altså er "gjenoppdaget" i Sverige.

VII

Det har så langt gått ut ca 600 eksemplar av Jubileumskalenderen. Det vil si at regnskapet snart er i balanse. Det har kommet mange positive reaksjoner på kalenderen. Enkelte har reagert på prisen. Jubileumskomiteen arbeider nå med å få laget plakater/ fotomontasje for rasen, som kan brukes på utstillinger os.

VIII

Det ble vedtatt at Avlslaget ikke skal delta på utstillinga "Midt-norsk Landbruk" i Stjørdal i august. Kostnadene for Avlslaget ville raskt komme opp i 25 000 kroner. Disse pengene mener styret at avlslaget har mer bruk for til andre formål i 1996. Den planlagte importen fra Sverige og "Solberg-prosjektet" vil kreve forholdsvis store ressursser.

KJØP AV KVIGEKALVER/ KVIGER/ KYR

For raskt å kunne etablere en STN-stamme på 15 dyr på Norges Landbrukshøgskole, er vi avhengige av å kunne få kjøpt flere dyr.

Vi kan ta imot dyr i mai og juni. (veterinærkrav tilsier at *alle* innkjøpte dyr må gå isolert på beite i minst fire uker før de kan blandes med de øvrige dyrene) dyrene kan gjerne være drektige !

Det er viktig å huske på at vi alltid vil sørge for at eventuelle overskuddsdyr først og fremst vil bli tilbuddt STN-producenter.

Har dere dyr til salgs, eller kjenner andre som har det, så ta snarest mulig kontakt med:

Claes-Göran Fristedt
Boks 5025
1430 Ås - NLH

Telefon: 64 94 80 70 Telefaks: 64 94 79 60

SVENSK FJÄLLRASAVEL

For vår søsterrase i Sverige, Fjällkon har det skjedd store ting den siste tida! Fjällras-folket har no danna si eiga forening, "Svensk Fjällrasavel", og dermed gått ut av SKB-Föreningen.

Grunnane til dette er mellom anna at mange no såg det heilt nødvendig at Fjällkon fekk si eiga forening, som kan ta seg av avlen av rein Fjällras, og dermed kome bort frå vegen med kryssingsavl som SKB-Föreningen har gått etter i over 20 år.

Svensk Fjällrasavel vil arbeide for å ta vare på og utvikle den reine Fjällrasen. Dei vil prøve å få ein eigen rasekode for Fjällras i husdyrkontrollen, for lettare å skilje dei reine Fjällrasdyra frå kryssings-SKB. Eit hovudmål i avlsarbeidet vil bli å få så breidt avstammingsgrunnlag som mogleg i rasen. Dette vil ein oppnå med å bruke av dei mange gamle reine Fjällrasoksane som det finst lagra sæd av. Dei vil også bruke eit gruppe-avlssystem, der deler inn seminoksane i tre grupper etter avstamminga. Dette systemet skal vi kome nærmare tilbake til i eit seinare nr av STN-Bladet. Eit nært samarbeid med STN er også ein viktig del av dette systemet.

Svensk Fjällrasavel vil gje ut medlemsbladet "Fjällkon" 5 - 6 goner pr. år. Første nr av Fjällkon dumpa ned i postkassen min no i dag (24.jan) og er verkeleg eit flott blad ! Det er på 32 sider, i A4-format og har fleire farge sider. Her har STN-Bladet verkeleg noko å strekkje seg etter.

"Fjällkon" nr. 1-1996 inneheld forutan informasjon om den nye foreninga, ein artikkel om hypoplasi, okselister, historisk stoff, artikkel om celletal og eit "gardsbesøk" i ein besetning som har hatt stor innverknad på Fjällrasavlen. Mellom anna kan ein lese om kua "Drepla" som vart importert til Sverige frå Noreg i 1951, og som vart ei gild avlsku i denne buskapen. Denne kua har faktisk ein dotterson som no er brukt som oksefar i Sverige ! Mykje å lese altså for oss som er "hekta" på slikt.

For eigen del, og på vegne av STN-Bladet vil eg få gratulere Fjällkofolket med den nye foreninga og med det fine medlemsbladet !!

Medlemsskap i Svensk Fjällrasavel er ope for alle som måtte ønske det. Det kostar 200,- svenske kroner pr. år, og inkluderer abonnement på "Fjällkon". (Vel anvendte pengar spør du meg !)

Den som vil bli medlem i Svensk Fjällrasavel kan ta kontakt med:

**Lennart Rosén
Rönninge By
183 67 TÄBY
SVERIGE**

Telefon/ Fax: 00 46 8-756 83 26

Eventuelt kan redaksjonen i STN-Bladet formidle beskjed !

Atle

ÅRSSTÄMMA 1996

SVENSK FJÄLLRASAVEL

Alle Fjällko-interesserte blir med dette inviterte til Svensk Fjällrasavels første Årsmøte. Det skal foregå i Furudal i Dalarna, nokre få mil nordaust for Orsa, i dagane 9. og 10. mars.

Oppmøte blir den 9. mars kl. 12.00. Årsmøtet foregår denne dagen, medan det den 10. blir studiebesøk i bygda.

Møtet skal foregå på Furudals Bruk, og overnatting + all mat kjem på kr 440,- ex. moms pr person.

Påmelding til Svensk Fjällrasavels Expedition, v/ Lennart Rosén, Rönninge By, S - 183 67 TÄBY.
Telefon / Faks: 00 46 8-756 83 26.

Påmeldingsfrist er 20. februar !

Interimstyret for Svensk Fjällrasavel ønskar alle varmt velkomne !

T-skjorter, gensere, klistermerker og pins

*Disse artiklene, med motiv av Røroskua som ringer i "Hyttklokka" på Røros, er fortsatt å få.
Alt overskudd av salget, går direkte til avslaget.*

*T-skjortene fås i Str. S. - M. - L. Og XL
og koster kr 60,- stk*

*Gensrene fås i de samme storrelsene,
og koster kr 150,- stk*

Klistremerke kr 10,- og pins kr 30,-

Husk å oppgi størrelse ! Porto kommer i tillegg !

Betaling og bestilling sendes: Christian Saxlund, Imsraa, 2480 KOPPANG   Tlf: 62 46 32 22

LIVDÝRFORMIDLING !

Telefonen ringer:

- " *E de livdýrformidler'n ?* " (det var en trønder)
- " Ja, det stemmer ! "
- " *Æ skoill gjærn ha tak i ein okse på ca 1 år !* "
- " Ja, men det skulle vel la seg ordne ! "
- " *Men hain må værra reinrasa !* "
- " Vel, 100% er vel vanskelig, da det ofte er innblanding av litt fremmed blod ! "
- " *Men Hereford e da vel reinrasa ?* "
- " Da har du nok kommet til feil livdýrformidler ! "
- " *E du itj livdýrformidler ?* "
- " Jo, men for STN-rasen ! "
- " *Ja, kainn du itj skaff mæ ein Herefordokse ?* "
- " Jeg har et barnebarn som har Hereford. Kanskje han kan hjelpe deg !
Du skal få telefonnummeret ! "
(Historia endte med at han fikk kjøpe en Herefordokse av mitt barnebarn)

Dette er en av mange artige og trivelige samtaler jeg har hatt som livdýrformidler dette året !

ODD

* * * * *

LIVDÝRFORMIDLINGSTENESTA

Avslaget for STN har eigen livdýrformidlar, og formidlar kjøp og sal av kalvar, kviger, kyr og oksar.
(av STN, ikkje Hereford !) Vi oppmodar alle som har dyr å sege om å ta kontakt med livdýrformidlaren. Det er viktig å gje beskjed om BVD-status, avstamming forventa kalvingsdato og andre ting allereie ved innmeldinga av dyret. Det sparar livdýrformidlaren for mykje arbeid, og gjev ei raskare formidling.

Ved alt livdýrsal skal det følge veterinærattest av ny dato med dyret. Kjøpar bør også passe på å få med stamtavle med flest mogleg opplysningar om dyret si avstamming. Utskrift av stambok frå husdyrkontrollen er ikkje godt nok. Stamtavla bør også innehalde opplysningar om mormor og mormorsmor. Gjerne enda lenger bakover om mogleg.

Livdýrformidlar: Odd Rossing, 7633 FROSTA

Telefon: 74 80 78 35

Telefax: 74 80 78 35

Livdýrformidlaren har ferie, og vil ikkje bli å treffe i tidsrommet 27. juni til 18. juli.

Til Nord-Norge sommeren 1996 !

I Sommer blir det 2 år siden vi var i Nord-Norge og besøkte gardbrukere som hadde brukt STN-sæd til sine kyr eller kviger. En ny tur er nå under planlegging. Da det nå har blitt så mange som inseminerer med STN i Nord-Norge, så må vi faktisk ta flere turer !

Nordland (nord for Rognan), Troms og Finnmark vil bli besøkt først. Denne turen starter 29. Juni i Fauske. Turen til Helgeland, Beiarn og Mo i Rana er planlagt gjennomført fra 25. Til 30. Juli. Siste del, med besøk til indre Nordland, sør for Mo i Rana håper vi å kunne ta 8. Til 13. August. Vega utenfor Brønnøysund, vil vi besøke en gang i løpet av Juni.

Vi håper mange av dere vi skrive eller ringe til oss og fortelle litt om de dyra dere har, og annet som angår STN-rasen, så sees vi kanskje i løpet av sommeren. Vi gleder oss til disse turene, men håper været blir bedre i år enn i 1994!

Odd Rossing, 7633 FROSTA

Telefon/ telefax: 74 80 78 35

Håndstrikkede raggsocker til salgs !

Jeg strikker raggsocker for salg, og bruker raggegarn. Ved bestilling og forskuddsbetaling på postgirokonto nr: 0826 0369319 tilkommer kun porto kr 22,- I oppkrav tilkommer oppkravsgebyr. Oppgi størrelse !

Priser:

2 - 4 år: kr 25,- pr. Par
5 - 7 år: kr 30,- pr. Par
7 - 8 år: kr 35,- pr. Par
9 - 10 år: kr 40,- pr. Par
11-12 år: kr 45,- pr. Par
Str. 37 - 45: kr 50,- pr. Par

**Oddny Rossing 7633 Frost
Telefon 74 80 78 35**

Redaktionen för Fjällkon och Kullig Kontakt önskar alla STN/ Fjällko-vänner i Norge ett riktigt Gott Nytt År !

Returadresse:

STN-Bladet

v/ Odd Rossing

7633 FROSTA

C

STN JUBILEUMSKALENDER

Den flotte kalenderen som vart laga i anledning Avlslaget for STN sitt 50-års jubileum er fortsatt å få tak i. Kalenderen har forutan fine bilde av STN-dyr, også korte utdrag av historia til rasen og avlslaget. Dette gjer at kalenderen kan vere morosam å ha også etter at jubileumsåret er slutt.

Kalenderen er i A3 format (dobbelt A4) og kostar 90,- kroner inkludert porto.

Du skaffar deg kalenderen ved å sende 90,- kroner inn på postgiro nr 0824 0157803

Hugs å skrive tydeleg namn og adresse på blanketten, samt merke han med "kalender"

Odd Rossing, 7633 FROSTA   Telefon/ Telefaks: 74 80 78 35